

سرشناسه : آدینه دوست، کریم، ۱۳۵۲ -
 عنوان و نام پدیدآور : رهنما احکام جشن و شادی/ نویسنده کریم آدینه دوست.
 مشخصات نشر : مشهد: آستان قدس رضوی، معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی، ۱۳۹۱.
 شابک : 978-600-6543-39-0
 وضعیت فهرست نویسی : فیپا
 یادداشت : کتابنامه .
 موضوع : جشن‌ها -- اسلام -- پرسش‌ها و پاسخ‌ها
 موضوع : اسلام -- پرسش‌ها و پاسخ‌ها
 موضوع : زناشویی -- آداب و رسوم
 شناسه افزوده : آستان قدس رضوی . معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی
 رده بندی کنگره : BP۱۳۵۹ ۱۳۹۱/۴۹
 رده بندی دیویی : ۷۳/۲۹۷
 شماره کتابشناسی ملی : ۲۸۲۱۲۰۱

۷۴ → احکام جشن و شادی

نویسنده: کریم آدینه دوست
 آستان قدس رضوی
 چاپ سوم: پاییز ۱۳۹۱ (ویرایش جدید)
 معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی
 نشانی: حرم مطهر امام رضا (ع)، اداره پاسخ‌گویی به سؤالات دینی
 تلفن: ۰۵۱۱-۳۲۰۲۰ دورنگار: ۰۵۱۱-۲۲۴۰۶۰۲
rahnama@aqrazavi.org

به‌کوشش محمدحسین پورامینی
 ویراستار: سیدحمید حیدری‌ثانی
 طراح لوگوی رهنما: مسعود نجابتی
 طراح جلد: علی بیات

﴿ رسیدن برای یافتن راه، خود، ارزش است...
و هر فرهنگی که به پرسشگری بها دهد
و زیباترین، دقیق‌ترین و ساده‌ترین پاسخ‌ها را پیشِ رو بگذارد،
گسترش و دوام خود را تضمین کرده است.
مهم، انتخاب بهترین راه است...
و **ره‌نما** گامی است در این مسیر.
همگام ما باشید و با طرح دیدگاه‌های رنگارنگتان، یاری‌مان کنید.

احکام جشن وشادی

در این کتابچه، برخی احکام و مسائلی را بررسی می‌کنیم که در جشن‌ها و مراسم مختلف شادی، مبتلابه است. رویکرد اصلی این کتابچه، بررسی این مسائل از نگاه فقه و علمای دین است:

؟ آیا دست‌زدن اشکال شرعی دارد؟ در چه جاهایی بی‌اشکال است؟

؟ آیا رقصیدن جایز است؟

؟ آیا نوروز، ریشه دینی هم دارد؟ چه کارهایی را باید در این ایام ترک کرد؟

؟ مسائل حساس در مراسم عروسی چیست که باید درباره آن‌ها دقت کرد؟

؟ در خرید عروسی، چه چیزهایی را می‌توان خرید و چه چیزهایی را نه؟

؟ ریش‌تراشی و آراستن خود، حلال است یا حرام؟

از آنجاکه دین مبین اسلام، دربرگیرنده تمام شئونات زندگی بشر است، در تمام ابعاد فردی و اجتماعی، احکام و دستوراتی برای متدینان به این آیین مقدس دارد. همان طور که به مسلمان امر شده است اوقات خود را به عبادت و کار و تلاش در مسیر زندگی الهی بگذرانند، ائمه اطهار علیهم السلام فرموده‌اند که باید وقتی را برای تفریح و پرداختن به آنچه سبب فراخی روح و روان می‌شود نیز اختصاص داد. در کلام مولایمان امیرمؤمنان علیه السلام است که اگر این مسئله را در زندگی رعایت نکنیم، عبادت و کار نیز به سرانجامی نخواهد رسید. لذا از طرفی، باید به شادی و سرور پرداخت و از جهت دیگر، باید آداب و احکام آن را رعایت کرد تا از این مسیر، انسان دچار وسواس شیطانی و حيله‌های نفس بشری نشود؛ چراکه شادی‌ها بهترین عامل و وسیله برای به‌غفلت‌انداختن آدمی از خود و خداوند خویش است.

در این نوشتار، مجموعه‌ای از فتاوای مراجع عظام را درخصوص احکام مربوط به جشن

و شادی گردآوری کرده‌ایم. البته قبل از بیان این احکام، لازم است به این پرسش پاسخ گوییم: «باتوجه به اینکه قرآن و روایات اهل بیت علیهم‌السلام یکی است؛ چرا بین علما اختلاف فتوا وجود دارد؟» علت اختلاف فتوا، امور متعددی است که در این مختصر، به دو امر مهم اشاره می‌کنیم:

۱. قرآن و روایات در مباحث احکام، به منزله کتاب قانون است که فهم کارشناسان حقوق از عبارت‌هایش ممکن است متفاوت باشد. حقوق‌دان‌ها در فهم قانون دچار اختلاف نظر می‌شوند، باینکه قوانین، بشری است و بسیار ساده‌تر از قوانین الهی؛ لذا هیچ بعید نیست که فقها نیز در فهم قوانین الهی از قرآن و روایات دچار اختلاف نظر شوند. در اصطلاح علم اصول، به این مطلب، ظواهر ادله و فهم عرفی می‌گویند که بعضاً در آن اختلاف وجود دارد.
۲. روایاتی که سند احکام الهی قرار می‌گیرند، باید بسیار معتبر باشند و بتوان به آن‌ها استناد کرد. علم رجال و شخصیت‌شناسی، وضعیت کسانی را بررسی می‌کند که روایات را از

زمان امامان معصوم علیهم السلام تا زمان ما بیان کرده‌اند. در موثق بودن و امکان اطمینان به بعضی از اشخاص، بین علما اختلاف نظر وجود دارد. این امر، سبب می‌شود بعضی از روایات در نظر عالمی معتبر باشد و طبق آن فتوا دهد و در نظر شخص دیگر معتبر نباشد و طبق آن فتوا ندهد.

نکته: هر جا که بین کارشناسان فن اختلاف نظر وجود دارد، افراد به خبره‌ترین آن‌ها مراجعه می‌کنند؛ لذا در عمل به احکام نیز بر ما واجب است به مجتهد اعلم مراجعه کنیم، نه هر مجتهدی.

۱. حکم کف زدن

۱.۱. کف زدن در عروسی

- حکم کف زدن در مراسم عروسی چیست؟

اگر به طور متعارف و غیرلهوی باشد،^۱ یا به عبارت دیگر، جلف و سبک نباشد،^۲ اشکال ندارد.

۲.۱. کف زدن در اعیاد مذهبی

- دست زدن در اعیاد معصومان علیهم السلام چه حکمی دارد؟

به طور کلی، کف زدن به خودی خود به طور متعارف (غیرلهوی) اشکال ندارد؛ ولی بهتر است

---

۱. روح الله خمینی، احکام ازدواج، ص ۸۸؛ سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه، سؤال ۱۱۸۱؛ فاضل، جامع المسائل ج ۱، سؤال ۱۷۳۶؛ صافی، جامع الاحکام، ج ۲، سؤال ۱۵۸؛ ناصر مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۳، سؤال ۴۶۸ و ۴۶۹؛ محمدتقی بهجت، رساله، متفرقات، مسئله ۳۰؛ سیدعلی سیستانی، سایت، زینت؛ تبریزی، استفتائات، سؤال ۱۰۶۱.

۲. نوری، ج ۲، سؤال ۱۰۴۶.

فضای مجالس دینی به ذکر صلوات و تکبیر معطر شود.^۱ بعضی از مراجع، علاوه بر این نظر، فرموده‌اند: «این کار با مجالس اهل بیت علیهم‌السلام مناسبت ندارد.^۲ مؤمنان اعمال و حرکاتی را کنار بگذارند که نشانگر جلف و سبک‌بودن است و وقار و عظمت و متانت اهل بیت علیهم‌السلام را خدشه‌دار می‌سازد.»^۳

۳.۱. کف‌زدن در مساجد

• دست‌زدن در مساجد چه حکمی دارد؟

در این مسئله دو نظر وجود دارد:

الف. بهتر است در این گونه مکان‌های مقدس، از دست‌زدن پرهیز شود.^۴

-
۱. روح‌الله خمینی، احکام ازدواج، ص ۷۸؛ سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه، سؤال ۱۱۸۲؛ فاضل، جامع المسائل ج ۱، سؤال ۱۷۳۵؛ صافی، جامع الاحکام، ج ۲، سؤال ۱۵۸۱ و ۱۵۸۳؛ محمدتقی بهجت، رساله متفرقه، مسئله ۳۰؛ ناصر مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۱، سؤال ۵۳۸؛ سیدعلی سیستانی، سایت کف‌زدن؛ تبریزی، استفتائات، سؤال ۱۰۴۷؛ نوری، استفتائات، ج ۲، س ۵۴۸ و ۱۰۴۶.
  ۲. آیات عظام تبریزی و سیستانی.
  ۳. آیت‌الله نوری.
  ۴. آیات عظام امام، بهجت، تبریزی، خامنه‌ای، سیستانی و صافی؛ روح‌الله خمینی، احکام موسیقی، ص ۷۹؛ سیدعلی

ب. در این گونه مکان‌های مقدس، باید از دست‌زدن پرهیز شود.^۱
تبصره: البته اگر کف‌زدن سبب هتک این مکان‌ها شود، به فتوای همه مراجع، حرام است.

۴.۱. دست‌زدن برای تشویق

- دست‌زدن برای تشویق دیگران یا تأیید عمل دیگران، چه حکمی دارد؟
اگر به‌طور متعارف و غیرلهوی باشد،^۲ یا به عبارت دیگر، جلف و سبک نباشد،^۳ اشکال ندارد.

سیستانی، سایت، کف‌زدن؛ سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه، سؤال ۱۱۸۱؛ تبریزی، استفتائات، سؤال ۱۰۵۱؛ صافی، جامع الاحکام، ج ۲، سؤال ۱۵۸۳؛ بهجت، رساله، متفرقه، مسئله ۳۰.
۱. آیات عظام فاضل، مکارم، نوری؛ ناصر مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۱، سؤال ۵۳۸؛ فاضل، جامع المسائل، ج ۱، سؤال ۱۷۳۴؛ نوری، استفتائات، ج ۲، سؤال ۵۸۴ و ج ۱، سؤال ۴۴۱.
۲. روح‌الله خمینی، احکام ازدواج، ص ۸۸؛ سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه، سؤال ۱۱۸۱؛ فاضل، جامع المسائل، ج ۱، سؤال ۱۷۳۶، صافی، جامع الاحکام، ج ۲، س ۱۵۸؛ ناصر مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۳، سؤال ۴۶۸ و ۴۶۹؛ بهجت، رساله، متفرقات، مسئله ۳۰؛ سیدعلی سیستانی، سایت، زینت؛ تبریزی، استفتائات، سؤال ۱۰۶۱.
۳. نوری، استفتائات، ج ۲، سؤال ۱۰۴۶.

۵.۱. دست زدن در جشن تکلیف

• آیا دست زدن در جشن عبادت کودکان جایز است؟

بدون کیفیت لهوی، مانعی ندارد.^۱

۶.۱. شنیدن صدای کف زدن نامحرم

• دست زدن مردها و زن ها در عروسی به طوری که از همدیگر جدا باشند و صدای دست زدن

را بشنوند، چه حکمی دارد؟

اگر مفسده‌ای بر آن مترتب نباشد، اشکال ندارد.^۲

---

۱. سیدعلی سیستانی، سایت، کف زدن.

۲. همان.

۲. حکم رقصیدن

۱.۲. رقص زن و شوهر

• حکم رقص زن برای شوهر چیست؟

رقص زن برای شوهر جایز است.^۱

۲.۲. رقص مرد برای مرد و زن برای زن

• حکم رقص مرد برای مرد و زن برای زن چیست؟

در این مسئله سه نظریه وجود دارد:

---

۱. روح الله خمینی، استفتائات، ج ۲، سؤال ۳۵؛ سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه، سؤال ۱۱۷۲؛ سیدعلی سیستانی، سایت، رقص، شماره ۷؛ فاضل، جامع المسائل ج ۱، سؤال ۱۷۳۸؛ نوری، استفتائات، ج ۲، سؤال ۵۷۴؛ ناصر مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۱، سؤال ۵۳۴؛ صافی، سایت؛ وحید، سایت، کسب‌های حرام؛ تبریزی، استفتائات، ج ۲، سؤال ۹۹۴ و ۹۹۵؛ بهجت، استفتائات، ج ۴، مسئله ۱۸۰۰: از نظر آیت الله بهجت، رقص زن برای شوهر اشکال دارد.

الف. اگر باعث تحریک شهوت یا سبب ارتکاب فعل حرام یا ترتب مفسده‌ای نباشد، اشکال ندارد.^۱

ب. بنابر احتیاط واجب، جایز نیست.^۲

ج. حرام است.^۳

۳.۲. رقصیدن داماد

• رقص داماد در مجلسی که زنان حضور دارند، چه حکمی دارد؟

۱. آیات عظام امام و خامنه‌ای و تبریزی؛ روح‌الله خمینی، احکام موسیقی، ص ۸۲؛ سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه، سؤال ۱۱۶۹؛ تبریزی، استفتائات، سؤال ۱۰۵۲. اخیراً نظر مقام معظم رهبری تغییر کرده است، نظر جدید معظم له: رقص مرد بنابر احتیاط واجب حرام است و رقص زن برای زنان اگر عنوان لهو بر آن صدق کند، مثل اینکه جلسه زنانه تبدیل به مجلس رقص شود، محل اشکال است و احتیاط واجب در ترک آن است و در حکم فوق تفاوتی بین مجلس عروسی و غیر آن نیست. (جزوه استفتائات جدید).

۲. آیات عظام بهجت، سیستانی، فاضل، نوری و وحید؛ فاضل، جامع المسائل ج ۱ سؤال ۱۷۳۷؛ بهجت، استفتائات، ج ۴، سؤال ۱۸۰۱؛ نوری همدانی، استفتائات، سؤال ۵۷۴؛ وحید، سایت، کسب‌های حرام، رقص، سؤال ۲۲.

۳. آیات عظام صافی و مکارم؛ مکارم، استفتائات، ج ۱، سؤال ۵۳۴؛ صافی، سایت.

در این مسئله سه نظریه وجود دارد:

- الف. اگر رقص به گونه‌ای باشد که باعث تحریک شهوت شود یا مستلزم فعل حرام یا ترتب مفسده‌ای باشد، جایز نیست. در غیر این صورت، اشکال ندارد.^۱
- ب. بنابر احتیاط واجب، جایز نیست.^۲
- ج. حرام است.^۳

---

۱. آیات عظام امام، خامنه‌ای، تبریزی: از مصادیق لهو است. سزاوار است اعراض شود؛ روح‌الله خمینی، احکام دانشجویی موسیقی، ص ۸۱؛ سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه، سؤال ۱۶۷؛ تبریزی، استفتائات، سؤال ۱۰۴۲ و ۱۰۶۷؛ اخیراً نظر مقام معظم رهبری تغییر کرده است، نظر جدید معظم له: رقص مرد بنابر احتیاط واجب حرام است.

۲. آیات عظام سیستانی، فاضل، نوری و وحید؛ فاضل، جامع المسائل ج ۱، سؤال ۱۷۳۷؛ نوری همدانی، استفتائات، سؤال ۵۷۴؛ وحید، سایت، کسب‌های حرام، رقص، سؤال ۲۲.

۳. آیات عظام صافی و مکارم و بهجت؛ بهجت، استفتائات، سؤال ۱۸۱۰؛ صافی، سایت؛ ناصر مکارم شیرازی، استفتائات ج ۱ سؤال ۵۳۵.

۴.۲. رقص نابالغ

• حکم رقص کودک نابالغ چیست؟

کودک نابالغ، چه پسر و چه دختر، تکلیفی ندارد؛ ولی سزاوار نیست افراد بالغ آنان را به رقص تشویق کنند.^۱

۵.۲. انواع رقص

• آیا بین انواع رقص، اعم از محلی و رقص با چوب و رقص برای آموزش و...، تفاوتی وجود دارد؟

تفاوتی میان انواع رقص‌ها در حکم نیست.^۲

---

۱. سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه، سؤال ۱۱۷۶؛ ناصر مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۱، سؤال ۵۳۶؛ محمدتقی بهجت، استفتائات، ج ۴، سؤال ۱۸۱۶.

۲. سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه، سؤال ۱۶۶ و ۱۶۹ و ۱۱۷۹؛ تبریزی، استفتائات، ج ۱، سؤال ۱۰۶۲؛ محمدتقی بهجت،

۶.۲. حضور در مجلس رقص

• حکم نشستن زن در تالارها و مجالس عروسی چیست؟ در صورتی که خانمی مشغول رقص باشد، چه؟

شرکت در مجالس رقص اگر تأیید کار حرام دیگران محسوب شود یا مستلزم کار حرامی باشد، جایز نیست.^۱

۷.۲. رقص پدر و مادر در جشن فرزند

• آیا رقصیدن در جشن عروسی فرزندان جایز است؛ هر چند توسط پدران یا مادران در مجالس عروسی فرزندان شان باشد؟

استفتائات، ج ۴، سؤال ۱۸۰۲.

۱. سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه سؤال ۱۱۶۷؛ فاضل، جامع المسائل ج ۱، سؤال ۱۷۳۹: احتیاط در حضور نیافتن در مجلس رقص است.

اگر از نوع رقص حرام باشد، حرام است؛ هرچند توسط پدران و مادران در مجالس عروسی فرزندانشان باشد.^۱

۸.۲. ایجاد مراکز رقص

• ایجاد مراکزی برای آموزش رقص، چه حکمی دارد؟

ایجاد مراکز تعلیم و ترویج رقص، با اهداف نظام اسلامی منافات دارد.^۲

۹.۲. شبه رقص (مبارزه نمایشی با عصا)

• آیا مبارزه نمایشی با عصا در عروسی‌ها جایز است؟ اگر همراه آن، آلات موسیقی به کار ببرند، چه حکمی دارد؟

اگر به صورت بازی ورزشی و تفریحی باشد و در آن، ترس از خطر بر جان انسان

---

۱. سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه، سؤال ۱۱۷۳.

۲. سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه، سؤال ۱۱۷۷.

نباشد، به خودی خود اشکال ندارد؛ ولی به کارگیری آلات موسیقی به طور لهنوی و طرب آور، به هیچ وجه جایز نیست.^۱

۱۰.۲. شاباش (هدیه یا مزد درمقابل رقص)

• حکم شاباش چیست؟

الف. اگر درمقابل رقص نباشد، اشکالی ندارد.

ب. اگر درمقابل رقصیدن باشد، حکم خود رقص را دارد.

---

۱. سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه، سؤال ۱۱۷۹.

۳. احکام مجالس عروسی

۱.۳. شرکت در مجالس عروسی

- شرکت در عروسی یا مجالس دیگر که انسان می‌داند در آن شئون اسلامی را رعایت نمی‌کنند، از قبیل اختلاط زن و مرد، رقص و پای کوبی، استفاده از نوارهای موسیقی و...، چه حکمی دارد؟

شرکت در مجالس گناه، حرام است.^۱

۲.۳. کاروان‌های عروسی

- گل‌آرایی کردن ماشین و بوق زدن در سطح شهر، اگر موجب جلب نظر نامحرم به داخل ماشین یا باعث اذیت و مزاحمت برای مردم شود، چه حکمی دارد؟

---

۱. ناصر مکارم شیرازی، استفتائات، سؤال ۷۱۹؛ بهجت، استفتائات، سؤال ۱۸۲۰: جایز نیست و به هر راه ممکن، انسان نباید به آنجا برود و در صورت ورود، باید خارج شود.

چنانچه مزاحمتی برای مردم و استراحت آنان نداشته باشد و مخالف مقررات نباشد، مانعی ندارد.^۱

۳.۳. تقیه و شرکت کردن در مجالس گناه

• شرکت در مجالس عقد و عروسی که در آنها معصیت می‌شود، برای جلوگیری از انزوا و روبه‌رو نشدن با مشکلات اجتماعی و مسخره‌نکردن دیگران، چه حکمی دارد؟ آیا در این صورت می‌توان تقیه کرده، در این مجالس شرکت کرد؟
خیر، جایز نیست.^۲

---

۱. تبریزی، استفتائات، سؤال ۱۰۶۶؛ ناصر مکارم شیرازی، استفتائات، سؤال ۱۷۷۱: اگر برای مردم تولید مزاحمت کند، اشکال دارد.

۲. محمدتقی بهجت، استفتائات، سؤال ۱۸۲۱.

۴.۳. خرید عروسی

۱.۴.۳. حکم طلای مردان

• استعمال طلا برای مرد به عنوان زینت، چه حکمی دارد؟

پوشیدن طلا، مانند آویختن زنجیر طلا به گردن و به دست کردن انگشتر و ساعت طلا، برای مرد حرام است.^۱

تبصره ۱: در این حکم، بین طلای زرد و سفید و سبز و قرمز و صورتی فرقی نیست.

تبصره ۲: در این حکم، بین استفاده طولانی مدت و کوتاه مدت فرقی نیست.^۲

۱. توضیح المسائل مراجع، مسئله ۸۳۲؛ نوری، رساله، مسئله ۸۳۳؛ وحید، رساله، مسئله ۸۳۸؛ سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه، سؤال ۴۴۴.

۲. ناصر مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۲، سؤال ۱۶۴: پوشیدن طلا برای کوتاه مدت اشکالی ندارد.

۲.۴.۳. حلقه داماد

• خرید حلقه داماد توسط خانواده عروس، چه حکمی دارد؟

خرید آن جایز است.^۱

۳.۴.۳. حکم پلاتین

• آیا به دست کردن و استفاده از پلاتین، برای مرد اشکال دارد؟

استفاده از پلاتین اشکال ندارد.^۲

---

۱. روح الله خمینی، استفتائات، ج ۲، کسب های حرام، سؤال ۱۳ و ۱۴؛ سیدعلی خامنه ای، اجوبه، سؤال ۴۴۷؛ صافی، هدایة العباد، ج ۱، سؤال ۱۶۸۹؛ تبریزی، منهج الصالحین، المكاسب المحرمه، مسئله ۸؛ محمدتقی بهجت، وسیلة النجاه، ج ۱، مسئله ۱۴۴۱ و ۱۴۴۲؛ نوری، استفتائات، ج ۲، سؤال ۵۳۲؛ فاضل، جامع المسائل ج ۱، سؤال ۹۷۰ و ۹۷۱.

۲. روح الله خمینی، استفتائات، ج ۱، لباس نمازگزار، سؤال ۵۰؛ سیدعلی سیستانی، سایت، زینت؛ مکارم، استفتائات، ج ۱، سؤال ۸۱۱؛ تبریزی، استفتائات، سؤال ۲۱۹۳؛ فاضل، جامع المسائل ج ۱، سؤال ۹۶۹؛ صافی، جامع الاحکام، ج ۲، سؤال ۱۷۳۹؛ سیدعلی خامنه ای، اجوبه، سؤال ۴۴۳؛ بهجت، استفتائات، سؤال ۱۴۵.

۴.۴.۳. استفاده از ظرف طلا و نقره

• آیا استفاده از ظرف‌های طلا و نقره جایز است؟

الف. استعمال برای خوردن و آشامیدن: استفاده از آن حرام است.^۱

ب. برای زینت: در این زمینه چهار نظر وجود دارد:

۱. حرام است؛^۲

۲. بنابر احتیاط واجب، استعمالش حرام است؛^۳

۳. بنابر احتیاط مستحب، استعمال نشود؛^۴

---

۱. توضیح المسائل مراجع، مسئله ۲۲۶؛ وحید، توضیح المسائل، مسئله ۲۳۴.

۲. آیات عظام فاضل و بهجت و نوری؛ توضیح المسائل مراجع، مسئله ۲۲۶.

۳. آیات عظام مکارم و صافی و وحید؛ توضیح المسائل مراجع، مسئله ۲۲۶؛ وحید، توضیح المسائل، مسئله ۲۳۴.

۴. آیات عظام سیستانی و خویی؛ توضیح المسائل مراجع، مسئله ۲۲۶.

۴. اشکالی ندارد.^۱

۵.۴.۳. خریدن ظرف‌های طلا و نقره

• آیا خریدن ظرف‌های طلا و نقره برای جهیزیه و... برای دختر، جایز است؟

الف. برای خوردن و آشامیدن: خریدن آن‌ها جایز نیست.^۲

ب. برای زینت کردن و نگهداری: اشکالی ندارد.^۳

---

۱. آیات عظام امام و تبریزی؛ توضیح المسائل مراجع، مسئله ۲۲۶.

۲. توضیح المسائل مراجع، مسئله ۲۲۶ و ۲۲۸ و ۲۰۶۸؛ آیت‌الله مکارم شیرازی: خریدن آن‌ها بنابر احتیاط، جایز نیست.

۳. توضیح المسائل مراجع، مسئله ۲۲۶ و ۲۲۸ و ۲۰۶۸؛ آیت‌الله وحید: بنابر احتیاط واجب، اگر برای زینت کردن اتاق است، خریدن آن‌ها به این منظور جایز نیست؛ آیت‌الله فاضل: ولی اگر برای زینت کردن اتاق است، خریدن آن‌ها جایز نیست؛ آیت‌الله مکارم شیرازی: خریدن آن‌ها بنابر احتیاط جایز نیست؛ آیت‌الله نوری: خریدن آن‌ها حرام است؛ آیت‌الله صافی: اگر برای استفاده‌های حرام است، خریدن آن‌ها جایز نیست.

۶.۴.۳. پوشیدن لباس ابریشم برای زن و مرد

- حکم پوشیدن لباس ابریشم برای زن و مرد چیست؟

اگر ابریشم طبیعی و خالص باشد، پوشیدن آن برای مرد حرام است؛ ولی برای زن اشکال ندارد.^۱

۷.۴.۳. خرید پارچه ابریشم برای داماد

- آیا خریدن پارچه و لباس ابریشم خالص برای داماد ازسوی خانواده دختر جایز است؟ اگر آن را به منظور پوشیدن، برای داماد می‌خرند، جایز نیست.^۲

۱. توضیح المسائل مراجع، مسئله ۸۳۴ و ۸۳۶؛ وحید، توضیح المسائل، مسئله ۸۴۰ و ۸۴۴.

۲. توضیح المسائل مراجع، مسئله ۸۳۴ و ۲۰۶۸؛ وحید، توضیح المسائل، مسئله ۸۴۰ و ۲۰۹۶.

۵.۳. ریش تراشی

۱.۵.۳. تراشیدن تمام ریش

• تراشیدن تمام ریش، چه حکمی دارد؟

در این مسئله دو نظر وجود دارد:

الف. حرام است.^۱

ب. بنابر احتیاط واجب، حرام است.^۲

نکته: البته چون مرجعی این کار را جایز ندانسته است، نمی‌شود در این مسئله در

---

۱. آیات عظام صافی و بهجت؛ صافی، سایت؛ بهجت، استفتائات، سؤال ۴۸۵.

۲. آیات عظام امام، خامنه‌ای، فاضل، تبریزی، وحید، مکارم، نوری و سیستانی؛ روح‌الله خمینی، استفتائات، ج ۲، سؤال ۷۹؛ فاضل، جامع المسائل ج ۱، سؤال ۹۵۵؛ تبریزی، استفتائات، سؤال ۱۱۰۰؛ وحید، استفتائات سایت، سؤال ۱۸؛ مکارم، استفتائات، سؤال ۷۵۳؛ سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه، سؤال ۱۴۱۴؛ نوری، استفتائات، ج ۱، سؤال ۴۹۲.

احتیاط واجب به کسی مراجعه کرد. در نتیجه، به فتوای همه مراجع، این عمل جایز نیست.

۲.۵.۳. ریش پرفسوری

• کسانی هستند که ریش را تمام نمی گذارند و به قول مردم، ریش پرفسوری می گذارند. آیا تراشیدن این مقدار، حرام است یا خیر؟
در این مسئله، دو نظر وجود دارد:

الف. تراشیدن بعض ریش، حکم تراشیدن تمام آن را دارد.^۱

ب. ریش پرفسوری اشکالی ندارد.^۲

۱. روح الله خمینی، استفتائات، ج ۲، ص ۳۲، سؤال ۸۴؛ صافی، سایت؛ فاضل، جامع المسائل ج ۱، سؤال ۹۵۵؛ سیدعلی خامنه ای، اجوبه، سؤال ۱۴۱۳؛ محمدتقی بهجت، استفتائات، سؤال ۴۸۸؛ سیدعلی سیستانی، سایت، ریش تراشی؛ تبریزی، استفتائات، سؤال ۱۰۹۷.

۲. آیات عظام تبریزی، مکارم شیرازی، استفتائات، جلد ۲، سؤال ۷۵۱؛ وحید، استفتائات، سایت، سؤال ۱۸: ریش پرفسوری در صورتی مانع ندارد که عرفاً صدق کند که ریش دارد.

۳.۵.۳. تراشیدن موهای گونه‌ها

- آیا تراشیدن دو طرف گونه، حرمت شرعی دارد یا خیر؟
تراشیدن اطراف ریش، حرام نیست.^۱

۴.۵.۳. حکم سبیل روی لب

- آیا اگر سبیل، روی لب بالا بیفتد، حرام است؟
حرام نیست؛ ولی کراهت دارد.^۲

---

۱. روح‌الله خمینی، استفتائات، ج ۲، سؤال ۸۳؛ صافی، سایت؛ فاضل، جامع المسائل ج ۲، سؤال ۷۵۵؛ تبریزی، استفتائات، سؤال ۱۱۰۶؛ ناصر مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۱، سؤال ۵۶۷ و ۵۶۸؛ سیدعلی سیستانی، سایت، ریش تراشی؛ محمدتقی بهجت، استفتائات، سؤال ۴۹۴.

۲. روح‌الله خمینی، استفتائات، ج ۲، ص ۳۲، سؤال ۸۵؛ تبریزی، استفتائات، سؤال ۱۱۰۷.

۵.۵.۳. تراشیدن صورت، برای بهتر رویدن مو

- آیا فقط به منظور بهتر رویدن مو در صورت، می شود صورت را تراشید؟
تا ریش بیرون نیامده است، تیغ کشیدن به صورت، مانع ندارد.^۱

۶.۵.۳. اصلاح با نخ و... برای مردان

- آیا اصلاح موی گونه ها، اعم از اینکه با نخ باشد یا با موچین، حرام است؟
اصلاح موی گونه ها هر چند با تراشیدن، حرام نیست.^۲

---

۱. روح الله خمینی، استفتائات، ج ۲، ص ۳۱، س ۸۰؛ فاضل، جامع المسائل ج ۱، سؤال ۹۶۰؛ ناصر مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۱، سؤال ۵۷۰.

۲. سیدعلی خامنه ای، اجوبه، سؤال ۱۴۲۴.

۶.۳. زینت

۱.۶.۳. اصلاح صورت در اماکن عمومی برای بانوان

• آیا اصلاح صورت و برداشتن زیر ابرو در اماکن عمومی، برای زنان زینت حساب می‌شود و پوشاندن آن واجب است؟

در این مسئله، سه نظر وجود دارد:

الف. اگر بدون آرایش باشد، پوشاندن آن واجب نیست.^۱

ب. این کار به‌خودی‌خود اشکالی ندارد؛ ولی باید آن را از نامحرم پوشاند.^۲

۱. حضرت امام و آیات عظام سیستانی و مکارم و نوری؛ روح‌الله خمینی، استفتائات، ج ۳، سؤال ۳۳؛ سیدعلی سیستانی، سایت، زینت؛ ناصر مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۱، سؤال ۸۰۲؛ نوری، استفتائات، ج ۱، سؤال ۵۴۲.
۲. آیات عظام صافی و بهجت؛ صافی، جامع الاحکام، ج ۲، مسئله ۱۶۸۲ و ۱۶۸۳؛ محمدتقی بهجت، احکام ازدواج، ص ۹۸.

ج. اگر زینت محسوب شود، پوشاندن آن از مرد نامحرم واجب است.^۱

۲.۶.۳. سرمه کشیدن

• حکم سرمه کشیدن برای خانم‌ها چیست؟ آیا زینت است و باید آن را پوشاند؟

در این مسئله، سه نظر وجود دارد:

الف. اگر عرفاً زینت محسوب شود، باید آن را پوشاند.^۲

ب. پوشاندن آن واجب نیست.^۳

---

۱. آیات عظام خامنه‌ای و فاضل؛ سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه، سؤال ۱۰۷۹؛ فاضل، جامع المسائل ج ۱، سؤال ۱۸۰۷.
۲. آیات عظام امام، خامنه‌ای، فاضل و وحید؛ روح‌الله خمینی، احکام ازدواج، ص ۹۹؛ سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه، سؤال ۱۰۸۱؛ وحید، سایت، احکام نگاه، سؤال ۱۴؛ فاضل، جامع المسائل ج ۱، سؤال ۱۷۰۸.
۳. آیات عظام سیستانی و مکارم و نوری؛ سیدعلی سیستانی، سایت، زینت؛ مکارم، استفتائات، ج ۱، سؤال ۸۰۲؛ نوری، استفتائات، ج ۱، سؤال ۵۴۲.

ج. زینت است و باید آن را پوشاند.^۱

۳.۶.۳. پوشاندن آرایش بانوان

• آیا پوشاندن صورت آرایش کرده بانوان، درمقابل نامحرم واجب است؟

باید آن را از نامحرم پوشاند.^۲

۴.۶.۳. تاتوکردن

• تاتوکردن ابروها برای بانوان چه حکمی دارد؟

---

۱. آیات عظام صافی و بهجت؛ صافی، احکام ازدواج، ص ۹۹؛ بهجت، سایت، سؤال ۵۹۵؛ آیت الله تبریزی: اگر نزد زنان یا نزدیک به آنان متعارف است، پوشاندن آن واجب نیست و درغیراین صورت، باید پوشانده شود.

۲. روح الله خمینی، استفتائات، ج ۳، سؤال ۳۲؛ سیدعلی سیستانی، سایت، زینت؛ سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه، سؤال ۱۰۷؛ تبریزی، استفتائات، ج ۱ سؤال ۱۵۹۰ و ۱۵۸۶؛ صافی، جامع الاحکام، ج ۲، سؤال ۱۶۸۲؛ فاضل، جامع المسائل ج ۲، سؤال ۱۰۷۰؛ آیت الله مکارم شیرازی: بنابر احتیاط واجب، بیپوشاند.

مانعی ندارد؛ ولی اگر زینت شمرده شود، زنان باید آن را از نامحرم بپوشانند.^۱

۵.۶.۳. حلقه ازدواج

• حکم پوشیدن حلقه ازدواج توسط زن، در صورت دیدن نامحرم چیست؟

در این زمینه، دو نظر وجود دارد:

الف. باید آن را از نامحرم بپوشانند.^۲

ب. پوشاندن آن لازم نیست.^۳

-
۱. سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه، سؤال ۱۰۷۸؛ سیدعلی سیستانی، سایت، زینت؛ آیت‌الله مکارم شیرازی: جایز است؛ ولی اگر این زینت تند و زننده باشد و منشأ مفاسدی شود، جایز نیست.
  ۲. آیات عظام امام، خامنه‌ای، بهجت، صافی، فاضل؛ روح‌الله خمینی، احکام حجاب، ج ۳، سؤال ۳۶؛ فاضل، جامع المسائل ج ۳، سؤال ۱۷۰۸؛ سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه، سؤال ۱۰۷۹؛ صافی، سایت.
  ۳. آیات عظام سیستانی و نوری و مکارم؛ سیستانی، سایت، زینت؛ ناصر مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۱، سؤال ۸۰۱؛ نوری، استفتائات، ج ۲، سؤال ۶۶۹؛ آیت‌الله تبریزی: پوشاندن انگشتری که نزد زنان مسن یا کمی پایین‌تر به آنان متعارف است، واجب نیست.

۳.۶.۶. ناخن بلند

- حکم بلند بودن ناخن زن چیست؟ آیا زینت محسوب می‌شود و باید آن را از نامحرم پوشاند؟

اشکال ندارد.^۱

۳.۶.۷. کراوات و پاپیون

- آیا استفاده از کراوات و پاپیون، اشکال شرعی دارد؟ اگر داماد برای شب عروسی از آن استفاده کند، حکم مسئله چیست؟

امروزه و در کشور ما، این امر اگر به عنوان شعار بیگانگان و هم‌بستگی با آنها محسوب شود، از آن اجتناب کنید.^۲

۱. سیدعلی سیستانی، سایت، زینت.

۲. آیات عظام خامنه‌ای، مکارم، تبریزی و نوری؛ سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه، سؤال ۱۳۷۹؛ ناصر مکارم شیرازی، استفتاات، ج ۲.

۳.۶.۸. عطرزدن

۳.۶.۸.۱. عطر و ثواب نماز

- حکم استفاده از عطر، برای نمازگزار چیست؟

خوشبو کردن خود در حال نماز، یکی از اعمالی است که ثواب نماز را بیشتر می‌کند.^۱

۳.۶.۸.۲. عطر برای بانوان

- عطرزدن و استعمال بوی خوش برای بانوان، در صورتی که به مشام نامحرم برسد، چگونه است؟

در این زمینه چهار نظر وجود دارد:

سؤال ۱۶۴۵؛ تبریزی، استفتائات، ج ۱ سؤال ۲۲۲۸؛ آیت‌الله وحید: اگر کراوات شعار غیرمسلمانان حساب شود، جایز نیست و اگر شعار نباشد، اشکال ندارد؛ آیت‌الله فاضل: بهتر آن است که مسلمان از مثل کراوات اجتناب کند؛ آیت‌الله صافی و آیت‌الله بهجت: سزاوار نیست مسلمانان از کراوات استفاده کنند؛ بلکه احتیاط ترک استفاده از آن است؛ آیت‌الله سیستانی: استفاده از کراوات اگر مستلزم مفسده باشد، حرام است.

۱. توضیح المسائل مراجع، احکام نماز، مقدمه.

الف. برای بانوان جایز نیست.^۱

ب. بنابر احتیاط واجب، جایز نیست.^۲

ج. به خودی خود مانعی ندارد؛ ولی اگر توجه نامحرم را جلب می‌کند، باید از کنار نامحرم عبور نکنند.^۳

د. اگر موجب تهییج و تحریک باشد، جایز نیست.^۴

---

۱. نوری، استفتائات، سؤال ۱۰۳۳.

۲. وحید، سایت، عطر برای بانوان.

۳. سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه، سؤال ۱۰۹۱.

۴. سیدعلی سیستانی، سایت، زینت.

۴. احکام نوروز

۱.۴. نبودن نص معتبر بر شرعی بودن عید نوروز

- نظر حضرت عالی راجع به عید نوروز چیست؟ آیا همانند عیدهایی که مسلمانان آنها را جدی می گیرند، مثل عید فطر و قربان، از نظر شرعی ثابت شده است، یا اینکه فقط روز مبارکی محسوب می شود، مثل روز جمعه و مناسبت های دیگر؟
- نص معتبری مبنی بر این وارد نشده است که عید نوروز از اعیاد دینی یا ایام مبارک شرعی باشد؛ ولی جشن گرفتن و دیدوبازدید در این روز، اشکال ندارد؛ بلکه از این جهت پسندیده است که صلۀ رحم است.^۱

---

۱. سیدعلی خامنه ای، اجوبه، سؤال ۱۴۶۶.

۲.۴. اعمال نوروز

- آیا آنچه راجع به عید نوروز و فضیلت و اعمال آن وارد شده است، صحیح است؟ آیا انجام دادن این اعمال اعم از نماز و دعا و... به قصد ورود، جایز است؟
انجام دادن این اعمال به قصد ورود، محل تأمل و اشکال است. بله انجام دادن آن‌ها به قصد رجا و امید مطلوب بودن، اشکال ندارد.^۱

۳.۴. ریشه سیزدهم نوروز (سیزده‌به‌در)

- لطفاً ریشه تاریخی مراسم سیزده‌به‌در را بیان فرمایید؟
مراسم خرافی سیزده‌به‌در را بررسی کردم. سرچشمه‌اش از نظر تاریخی به اصحاب‌الرّس برمی‌گردد که قرآن به آن اشاره کرده است. به حالات اصحاب‌الرّس در تفاسیر اشاره کرده‌اند.

---

۱. سیدعلی خامنه‌ای، اجوبه، سؤال ۱۴۶۷؛ آیت‌الله سیستانی: در بعضی روایات، اعمال و آثاری برای آن وارد شده است؛ گرچه ضعیف است.

در یکی از شروح نهج البلاغه نیز داستان مفصل آن را چنین یافتیم: دوازده شهر یا آبادی بود که هر شهر و آبادی به یکی از ماه‌های سال خورشیدی نامیده شده بود. آیین مردم آن شهرها بت‌پرستی بود. درختان صنوبر را پرستش می‌کردند؛ زیرا صنوبر منبع درآمد خوبی برای آن‌ها بود. روز اول سال، همه مردم از تمام دوازده شهر یا روستا، در شهر فروردین جمع می‌شدند و مراسم جشنی داشتند. فردا به شهر اردیبهشت می‌رفتند و در آنجا مراسمی داشتند. روز سوم به آبادی خرداد می‌رفتند... تا به آبادی اسفند که می‌رسید، دوازده شهر تمام می‌شد. روز سیزدهم، دسته‌جمعی از آبادی‌ها خارج می‌شدند و به بیابان‌ها می‌رفتند و مراسم سیزده و جشن و پای‌کوبی و آلودگی به انواع مفاسد را در آنجا برگزار می‌کردند. سیزده به در سنتی بوده است که از بت‌پرستان باقی مانده است؛ همان‌طور که مراسم شب

چهارشنبه‌سوری سنتی از آتش پرستان است که در آن، برای آتش احترام قائل می‌شوند.^۱

۴.۴. حکم فقهی سیزده‌به‌در

- حکم بیرون رفتن روز سیزدهم فروردین، مشهور به سیزده‌به‌در، چیست؟
بیرون رفتن در روز سیزده، به‌خودی‌خود حرام نیست؛ اگر مستلزم حرامی نشود که غالباً می‌شود. این مراسم، براساس اعتقادی خرافی است که سزاوار نیست مؤمنان براین اساس کاری انجام دهند. برای نوروز در بعضی روایات، اعمال و آثاری وارد شده است که گرچه ضعیف است، بهتر است به‌جای این مراسم خرافی، آن‌ها را انجام داد.^۲

۵.۴. چهارشنبه‌سوری

- حکم اعمال چهارشنبه‌سوری چیست؟

---

۱. ناصر مکارم شیرازی، استفتائات، ج ۳، سؤال ۱۶۰۱.

۲. سیدعلی سیستانی، سایت.

علاوه بر آنکه هیچ مبنای شرعی ندارد، مستلزم ضرر و فساد زیادی است که مناسب است از آنها اجتناب کنیم.^۱

۶.۴. حکم اعمال و پیرایه‌های نوروز (آتش‌بازی، رقص و...)

• یکی از سنت‌های ملی ایران، برپایی عید نوروز است. پیرایه‌هایی نیز برای آن قرار داده‌اند که از جمله مراسم چهارشنبه‌سوری و سیزده‌به‌در است. در سال‌های اخیر، برپایی این برنامه‌ها علاوه بر به‌جا گذاشتن تلفات و خسارات جانی و مالی، موجب هتک حرمت مسائل شرعی شده است. در سیزده‌به‌در در صحراها و بیابان‌ها، برخی علاوه بر اختلاط محرم و نامحرم، به رقص و پای‌کوبی و انجام دادن برخی محرمات دیگر می‌پردازند. از آنجایی که متأسفانه این گونه سنت‌ها روز به روز در حال رواج است، حکم شرعی این عید و پیرایه‌های آن چیست؟

---

۱. سیدعلی خامنه‌ای، استفتائات، سایت.

رقص و اختلاط محرم و نامحرم در هر روز و هر جا حرام است؛ خواه در عید نوروز باشد یا سیزده یا غیر این‌ها. همچنین هر عملی که موجب هتک حرمت اسلام باشد و همچنین آتش‌بازی در چهارشنبه‌سوری یا هر وقت دیگر، حرام است. مسلمان باید اسلام را بر همه شئون و مراسم مقدم کند. آنچه ایرانیان قبل از اسلام به نام مراسم ملی و... انجام می‌داده‌اند، محکوم اسلام است و اسلام بر آن خط بطلان کشیده است. کسی که مجدداً بخواهد با هر عنوانی آن را احیا کند، برخلاف وظیفه اسلامی خود عمل کرده است.^۱

---

۱. صافی، استفتائات، سایت.

واژه‌نامه

۱. احتیاط مستحب: عمل کردن به این احتیاط، واجب نیست؛ ولی بهتر است به این احتیاط عمل کنیم.
۲. احتیاط واجب: یا باید به این احتیاط عمل کنیم، یا می‌توانیم به نظر مرجع تقلید دیگر عمل کنیم که علم او از مرجع تقلید اعلم، کمتر و از مجتهدهای دیگر، بیشتر است.
۳. پلاتین: پلاتین به صورت طبیعی، فلزی سفیدرنگ است.
۴. تاتو: به پُررنگ کردن دور ابرو، تاتو می‌گویند که گاهی با تزریق جوهر زیر پوست انجام می‌شود.
۵. طلای زرد: طلا (درصد بیشتر از بقیه) + مس + نقره.
۶. طلای سبز: طلا + نقره (درصد بیشتر از بقیه) + مس + روی.
۷. طلای سفید: طلا (درصد بیشتر از بقیه) + نیکل + پالادیوم + نقره + روی.
۸. طلای قرمز (صورتی): طلا + مس (درصد بیشتر).
۹. عمل لِه‌وی: به اموری می‌گویند که باعث طرب و شادی نفسانی و خارج شدن از حد اعتدال می‌شود. به معنای دیگر، هر عملی که با مجالس گناه تناسب دارد.
۱۰. محل تأمل و اشکال: همان حکم احتیاط واجب را دارد.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.